

Första Bihang eller Codecill till Gränsse Tractaten  
emellan Konunga Rikerne Sverige och Norge, Lappmän-  
nerne beträffande

På det att Lapparnes wanlige öfverflyttningar, samt den derföre betalande leija och jurisdictionen öfwer de främmande Lappar under bemälte öfverflyttnings tid, hädanefter icke må gifwa någon anledning till oenighet och missförstånd, och man derjämte klarligen må kunna weta hwilka hädanefter såsom Swenske eller Norrske Lappar blifwa att anse, samt huruledes med dem uti alle tillfällen reciprocé skall omgås, hafwe de uti förestående Gränsetractat nämde och här under teknade Commissarier om wisse härtill hörande puncter förenadt Sig således, som följer:

§: 1:

Den sedan år 1742. och under denne GränsseCommissions tid de privative Swenske Lappar, på wisse ställen uti Norrlands Amt, pålagde nye Norrske Lappeskatt, och det derigenom införde städjandet af sommarland, samt dess öfwerlemnande till bemälte Swenske Lappar emot årlig skatts erläggande, skall afskaffas och uphöra, såsom stridande mot en del af de nedanstående betingade Articular, och bidragande till nye oriktigheter uti Lappwäsendet, hwaremot sådan inrättning som här nedanföre på sine ställen anföres skall sättjas i wärket.

§: 2:

Ingen Lapp må hädanefter äga Skatte- eller Städjeland uti mera än ett Rike, på det all anledning till gemensamhet af undersåtare och Land hädanefter må kunna undwikas.

§: 3:

Till underrättelse för närwarande tid betingas, att aldenstund från Börjefjäll till Bonnäsfjäll, det är, uti begynnelsen af Norrlands Amt och för Helge-Lands fögderi på den Norrske sidan, men för Angermanlands och Uhmeå Lappmarker på Swenska sidan, fjällryggen till Gräns är fastställd, och man således på bägge sidor derigenom mister de gamle skatteland och undersåtare, som man hitintills dersammastädes inöfwer fjällryggen har hafft; så skola de Lappar med deras familler, som nu för tiden hafwa skatteland derstädes på den Swenska sidan af Gränssen, anses för Swenske undersåtare och höra samma sida till, oakadt af hwilkendera sidan de förut hafwa byxlat Landet och till hwilken sida de deraf betalt skatt, lika som äfwen de Lappar med deras familler, som nu warande tid hafwa gammalt byxel-Land på Norrske sidan af Gränssen dersammastädes, skola tillhöra Norrige.

Första bihang eller Codicill till Gränsse Tractaten . . .

§: 4:

J fall någon Lapp för nuwarande tid befinnes hafwa ett på båda sidor af Gränsen liggande gammalt Swenskt eller Norrskt sommarskatte-Land, det är ett sådant Land, hwaraf för år 1742 till Sverige eller Norrige skatt hafwer blifwit betald, då hafwe han frihet att wälja hwilken sidas undersåtare han hädanefter will wära, så framt han intet winterskatteLand på någondera sidan äger. Hafwer han winterskatteland på någondera sidan, den Swenska eller Norrska, tillhöre då den sidan på hwilkens territorio han sådant winterskatteland äger.

§: 5:

J fall någon Lapp på den sträckningen emellan Bonnäs fjäll och Halde, hwarest Koutokeino gräns begynnes, det är på den Norrske sidan för hela Saltens, Senjens och en del af Tromsöns Fögderier uti Norlands Amt, men på den Swenske sidan för hela Piteå och Luleå samt en del af Torneå Lappmarker, befinnes hafwa ett sådant sommarskatteland på Norrska sidan af Gränssen, hwaraf för år 1742 skatt till Norrige hafwer warit betald, men deremot att äga winterskatteland på Swenska sidan af Gränsen, då hafwe han frihet att wälja antingen han hädanefter will wära Svensk eller Norrsk undersåte, då han sedermera behåller det skatteland han hafwer på samma sida om gränsen, men mister det skatteland han hafwer haft på den andra sidan om Gränsen.

§: 6:

På det man må kunna weta hwilke äro Swenske eller Norrske undersåtare, skall det uti förestående 4:de och 5:te §§: omrörde Lapparnes frie wal ske uti de committerades närwaro wid Rörläggningen, så snart som möjligit är, utan hinder, läckande eller tubbande, mutors och skänkers gifwande, eij heller medelst löfte af en lindrigare skatt, eller eljest på hwad sätt det wara må och af private jordägare eller andre på någondera sidan försökas kunde, utan komma de att äga ett aldeles fritt och otwunget wal.

§: 7:

De lappar som således hädanefter sedan denna convention är i wärket stäld, befinnas hafwa både sommar- och winterskatteland, eller allenast endera delen, nemligen, antingen sommar- eller winterskatteland på den Swenska sidan af Gränsen skola med deras famille, det är barn eller de som äro i barns ställe, såsom fosterbarn och släktingar uti ett och samma matlag, likaledes tjenare och husmän, anses för Swenske undersåtare. Det samma är ock att förstå om de Lappar med deras famille, som hafwa ett gammalt byxel Land på Norrske sidan af Gränssen, hwarmedelst man hädanefter kan åtskilja hwilken Sidas undersåte han är, sedan ingen Lapp får äga skatte- eller byxel Land på bägge sidor, eij heller annorlunda kunna komma dertill än som i denna Convention föreskrifwit står.

§: 8:

J fall någon Swensk Lapp giffter sig med en Norrsk Lappehustru, som uti Norrige har sitt eget skatteland eller flere Renar än han, hafwe han frihet, uti något hinder eller afgift af dess egendom, att blifwa en Norrsk Lapp, då han sig derom hos Swenske fogden anmäler och bewislig gör en sådan dess best

## Första bihang eller Codecill till Gränsse Tractaten . . .

fenhet, hwaruppå Fogden sedermera har att lemna honom dess skriffteliga tillstånd til öfverflyttningen, och detsamma uti upbördsboken att antekna, samt honom ifrån Swenske skatten att utesluta.

Således förhålles viceversa med en Norrsk Lapp uti lika tillfälle. Uti andre omständigheter följte hustrun mannen.

### §: 9:

J fall en Lapp will öfvergifwa sitt Land och blifwa ett annat Rikes undersåte, förhålles med honom som med andre Swenske och Norrske undersåtare uti lika tillfällen, neml:n han betale tjonde och sjette penningen af hwad han äger, till den sidan, hwarifrån han will flytta, samt hafwe bewis med sig till den sidan dit han flytta will, att afgiften riktigt är erlagd, och undfådt tillstånd till aflyttningen.

### §: 10:

Alderstund Lapparne behöfwa Bägge Rikens Land, skall det dem efter gammal sedwane wara tillåtit höst och wår att flytta med deras Rhenhjordar öfwer Gränssen in uti ett annat Rike, och hädaneffter såsom tillförene lika med Landets undersåtare, undantagande på sådane ställen, som här nedanföre anføres, få betjena sig af Land och strand till underhåld för deras djur och sig sjelfwa, då de wänligen skola emottagas, beskyddas och hjälpas till rätta, äfwen uti Krigstider, hwilka uti Lappwäsendet aldeles ingen förändring skola göra, och aldraminst skola de främmande Lappar warda exponerade för plundring eller något slags twång eller öfwerwäld som Krigstiderne medbringa, utan alltid blifwa såsom egne undersåtare ansedde och handterade på hwilken sida de då sig såsom främmande uppehålla.

### §: 11:

Ingen Lapp som behöfwer att flytta med sine djur öfwer gränsen, må uti Krigstider begå någon fiendtelig gjerning. Beträdes han dermed, förhålles icke med honom effter Krigsbruk, utan han straffes på lika sätt, som om hans missgärning wore uti fredelig tid begången.

### §: 12:

Hwarest på Norrska sidan äro fredlyste skälfång och fogelduns samlande, som på Norrska kallas Kobbeweide, Fugle- och Dun Vær, för hwilka wisse undersåtare årlig skatt betala, skall det under sådant straff, som Norrske Lagen för Norrske undersåtare stadgar, wara de Swenske Lapparne förbudt, att der bruka något skytteri, eller att på annat sätt skada göra. På alle andre ställen blifwer dem sådant och alt annat skytteri och fiskeri lika med Norrske undersåtare tillåtit, Äfwen njuta de Norrske Lappar en sådan frihet uti Lappmarken på den Swenska sidan.

### §: 13:

De Swenske Lappar som wäl flytta öfwer Gränsen med deras djur in på Norrsk grund, men dock icke komma till hafwet eller fjordarne och derstädes något fiskeri eller skälskytteri bruka, betala uti Leija för hwart tjugonde djur som i deras följe är, stort eller litet, af bägge kjön, undantagandes de kalfwar som

## Första bihang eller Codecill till Gränsse tractaten . . .

samma wår äro födde, hwilka icke räknas, en skilling Dansk eller en Svensk styfwer i kopparmynt, mera icke. Men bruka de fiskeri eller skälskytteri uti hafwet eller fjordarne på Norrske sidan, betale då för hwart tjugonde djur dubbelt så mycket som ofwan är förmält, nemligen två skilling Dansk eller två Swenske styfwer i Kopparmynt, samma års wår-kalfwar oberäknade. Mera må af de Swenske Lappar icke tagas under hwad namn eller skjen det wara will, cij heller må de med något personligt arbete eller tjenstgörande beläggas.

### §: 14:

De Norrske Lappar, som om hösten flytta med deras djur öfwer gränsen in på Swenska sidan betale för hwart tjugonde djur som de med sig hafwa, stort eller litet, af bägge könen, samme års wårkalfwar med inberäknade två skilling Dansk, eller två styfwer Swenske i kopparmynt, aldenstund bemälte lappar. derstädes den längsta tiden af året förblifwa och wårkalfwarne på den tiden samma underhåld som de andre djuren behöfwa. Wilja de tillika idka fiske och skytteri i Lappmarken, betale då dubbelt så mycket, nemligen fyra styfwer i kopparmynt eller fyra skilling Danske. Mera må af de Norrske Lappar icke tagas, cij heller må de med något personligt arbete eller tjenstgörande beläggas, under hwad namn eller skjen det nämnas kan.

### §: 15:

Uti hwart district, hwarest öfwerflyttande Lappar äro, skall förordnas en Lappelänsman och twänne Nämdemän, som för deras öfwerflyttningar intet skola betala.

### §: 16:

Lappelänsmannen och Nämdemännen skola reciproke besörja, att de öfwerflyttande Lappar för deras djur njuta tillräckeligt underhåld, dock så att Lappen sjelf som för Landet skattar icke af främmande Lappar uttränges och lider brist. För den ordsaken skuld skola Lapparnes Länsman och nämdemän wäl känna beskaffenheten af skattelanden på deras sida, samt weta antal på de djur som den Lappen äger, hwilken skattar för Landet, på det främmande Lappar, om så behöfwes och begäres, till beqwämlige ställen må kunna anwisa. A ömse sidor skola de främmande Lappar noga akta sig att de icke under deras flyttningar göra Landets egne inwånare någon skada, hwarken winter eller sommar, på skog, åker och äng, Multebärs eller hjortronmyror, eller något annat, wid laga plikt, och bör skadan ersättas effter mätismanna ordom.

### §: 17:

Förr än någon Lapp, Swensk eller Norrsk, med sine djur flyttar öfwer Gränsen, skall han för sin egen Lappe-Länsman och Nämdemän angifwa antalet på de djur som i hans följe äro, det är så wäl på hans egne, som på hans barns, tjenares och husmäns, samt Leijan till bemälte Länsman lefwerera emot bewis så wäl på angifwandet, som för leijan. Äfwen skall han då straxt angifwa sig om han will idka fiske och skytteri, hwareffter leijan kommer att proportioneras och betalas, samt på angifwelsen och bewiset att anteknas. Med detta ofwannämde bewis passerar han sedan utan hinder och vidare tilltal fram och tillbaka.

Första bihang eller Codecill till Gränsse Tractaten . . .

§: 18:

Förr än LappeLänsmännen med deras Lappar flytta öfwer gränsen, skola de tillställa den andra sidans LappeLänsman en af dem och nämndemännen underskrefwen Specificerad förtekning på de skatteLappar och djur af deras district som samma år wilja flytta öfwer gränsen, då de tillika leijan till bemälte Lappelänsman lefwerera emot bewis på förbemälte förtekning och betalning. J brist af Lappelänsman, som bemälte förtekning och betalning af den främmande sidan kan emottaga, skall den eller de som leijan tillkommer, afsända en fullmäktig, som på ett så beqvämligit ställe som möjligt är, skall uppehålla sig, nemligen uti närmast intill gränsen liggande Lappesockn på Swenske sidan, och på den Norrske sidan uti en af de närmaste innanfjorä och på fasta landet.

§: 19:

Lapparne skola, om det åstundas, hwart år en gång för alla och icke oftare på den sidans territorio som leijan tillhör, för bemälte sidas Lappelänsman, eller hwem ägaren af Leijan dertill skriftteligen committerar, wara förpliktade att framwisa alla de djur, som uti deras följe äro, och att låta räkna desamme till bewis på riktigheten af deras angifwande. Neka de sådant, eller bemälte personer med ord eller gerning illa bemöta, böte en Swensk, allenast för sin motsträfwighet, Tålf daler silfwermynt, och en Norrsk Lapp Fyra Riksdaler Danske, hälften till bemälte oförrättade personer och den andre hälften till Konungen. För hwar gång sådan förseelse sker, fördubblas straffet. Förgriper Lappen sig på bemelte personer widare, än att det till Simpel upstudsighet kan räknas, straffes han dessutom derföre efter lagen.

§: 20:

J fall någon Lapp, Swensk eller Norrsk, befinnes hafwa falskeligen angifwit antalet på sine djur, så att han hafwer tjugu djur flere eller deröfwer, än han anmält, betale han för hwart tjugonde djur uti hela flocken, twänne gånger så mycket som ofwan förmält är. Beträdes han andre gången med sådan oriktighet, betale dubbelt så mycket som förste gången. Tredje gången dubbelt så mycket som andre gången och så vidare, så att straffet för hwar gång fördubblas, hwaraf angifwaren tager hälften och andre hälften tillfaller den som Leijan tillhör. Då ingen annan angifware är, behåller ägaren af Leijan altsammans.

§: 21:

J fall Lappelänsmännen eller nämndemännen befinnas hafwa colluderat med Lapparne uti deras oriktiga angifwande eller deras egen förtekning förfalskat och något innehållit af den leija som de upburit plikte förste gången tre gånger så mycket som wederbörande derigenom blifwit eller kunnat blifwa beswekne, hälften till angifwaren och andre hälften till den eller dem som Leijan tillhör.

Andre gången sättes de ifrån deras Ämbete och straffes såsom tjuftar.

§: 22:

Då någon twistighet yppas emellan Lappar från en och samma sida, antingen angående deras öfverflyttningar och stället hwarest de under deras öfverflytt-

Första bihang eller Codecill till Gränsse Tractaten . . .

ningstid prætendera att uppehålla sig, eller om bortkomne Renar, slagsmål, små skuldfordringar, som icke stiga öfwer tålf daler Silfwermynt eller fyra Riksdaler Danske, alle arfskifften efter de afdöde, eller andre små saker, Lap-  
pewäsendet in Specie och Lapparnes sedwanor beträffande, skola sådane saker, då de icke kunna förlikas, af samma sidas Lappelänsman och hans twänne Nämndemän straxt afgöras, och så framt wederbörande till Häradsrätten icke wilja wädja, dersammastädes exequeras, utan afseende på hwilkens territorio factum är passerat eller saken påtald. Men äro sådane saker emellan parter af åtskild nation, eller emellan en Svensk och Norrsk Lapp, då tillkommer, utan hänseende till jus territorii, kärandens Länsman och nämndemän att straxt der-  
uti döma, och domen, då deremot ejj appelleras, att exequera; dock således att rätten tillika med twänne Nämndemän ifrån Swarandens sida besättes, och att Länsmannen å samma sida, såsom dess försvar och ombud skall vara berättigad att wara tillstädes, om så åstundas, altsammans utan betalning för bemänte betjente uti bägge fallen. När en af parterne med denne Lapperätts förrättning är missnögd och med saken will gå vidare, skall appellationen ske till den Häradsrätt eller Bögderätt hwarest factum är begångit, eller i fall af arfskiften, der den döde i Lifstiden hänhördt.

§: 23:

Alle andre saker emellan Lappar antingen af en och samma nation eller af olika nation höra till de wanlige Böigde eller Häradsrätter samt angifwas, dömas och i fall de icke till högre rätt instämmas, dersammastädes exequeras, alt på det territorio hwarest gerningen är skedd, allenast med den åtskilnad, som i näst föregående §: är anfördt, nemligen att då en af parterne är en främmande begångit, dersåte eller factum på en främmande undersåte eller dess egendom begångit, skall uti Rätten tagas twänne Nämndemän ifrån den främmande sidan, hwilka på alt sätt skola hafwa samma anseende, rätt och myndighet, som de öfrige nämndemännen, och skall den främmande LappeLänsmannen wara berättigad att derwid wara tillstädes såsom försvar och fullmäktig för den parten som är af samma sida. När bewisligit är att berörde twänne främmande nämndemän äro lagligen tillsagde till bisittjare uti en sådan Rätt, och de dock icke infinna sig, kan i deras ställe twänne andre förnuftige och ärlige lappar ifrån samma sida antagas. Kunna sådane icke erhållas, förblifwer det wid den wanlige Nämnden, och skall då dommen på stället afkunnas, och acten deröfwer gifwas wederbörande som äro tillstädes ifrån den främmande sidan, antingen LappeLänsmannen eller nämndemännen, uti wittnens närwaro eller emot deras bewis, utan betalning; på det man på samma sida kan weta huru Rätten handhafwes. Förser sig någon domare emot någon af de uti denna convention föreskrefne stadgar, hafwe han förbrutit sitt Ämbete.

§: 24:

Wederbörande ifrån den främmande sidan, så wäl parter som wittnen, skola när de lagligen äro kallade och stämde wara pliktige att möta för denne comparebinderade Rätt och swara till saken eller att aflägga deras wittnesmål. Comparerar den Swarande icke, ejj låter dess oungämeliga förfall och hinder wid rätten, till samma tid han instämd är, anmäla och bewisa, och dock bewisligit finnes att han lagligen är stämd, förfares likafult med saken, som om han wär-

Första bihang eller Codecill till Gränsse Tractaten . . .

keligen wore tillstädes, då efter klagemålet eller stämningen och de förewarande bewis domen afsäges och exequeras. Kan Swaranden wid nästföljande ting bewisligt göra dess förfall både att icke sjelf hafwa kunnat infinna sig, ej heller kunnat detsamma Rätten kundgöra å den dag han sjelf wid rätten comparera bordt; så får saken åter uptagas och afdömas. Men uteblifwa wittnen ifrån första tinget, och saken utom dem ej kan uplysas; då får saken uppskjutas till nästa ting, och plikte wittne som förfallelöst uteblifwit tre daler Silfwermynt eller en Riksdaler Dansk för uteblifwandet, till den Crona hwilkens undersåte det är.

§: 25:

Jngen execution eller utpantning, undantagandes efter de domar som Lapperätten enligt 22: §: äger att afsäga och exequera, må uti någon främmande Lapps bo företagas, så framt icke skriftelig dom upwises och bewis för den utmätte betalningen till den Lappen uti hwilkens bo executionen eller utpantningen företages, genast på stället allefwereras. Förser sig någon häremot, straffes som för wäldswärkan.

§: 26:

Rymmer någon Lapp för begången Lifssak öfwer det Rikets Gränsor hwarest gerningen är begången, förhålles med honom som med andre Swenske eller Norrske undersåtare uti like fall.

§: 27:

Alle Lappesaker skola på slätt och ostämplat papper afhandlas och beskrifwas, då en främmande Lapp i saken är intresserad.

§: 28:

Jnbyggarna uti Utzjocki, som nu genom Gränssens förening äro blefne privative Swenske undersåtare, skola på alt sätt handeln beträffande, så wäl med landets producter, som med de waror som bringas till landet, blifwa behandlade lika med de Kongl. Norrske undersåtarena der i landet, och lika med dem tillgodo njuta så wäl den nuwarande, som den hädanefter till utgifwande octroy och annan handels inrättning, så att hwad de till Norrske Köpmännen öfwerbringa skall dem efter octroyen blifwa betalt, och likaledes efter octroys priset uplåtit hwad de sig tillhandla wilja; men dock skall Compagniet ej wara förbundet att gifwa desse Swenske undersåtare den credit, som det i wisse tillfällen, i följe af Octroyen, böra gifwa de Norrske.

§: 29:

Alle wederbörande Kongl. Betjente å både sidor, särdeles LandsHöfdingar och Amtmännerne, skola fliteligen efterforska huruledes de främmande Lappar blifwa medhandlade och troligen besörja att dem wederfares hwad rätt är och de efter denne Convention böra njuta. J lika måtto skola de, när de Landet igenomresa och på Ämbetets wägnar besöka, tidigt låta samme Lappar weta på hwilken tid och ställe de komma uti deras granskap, på det de, ifall de hafwa något att klaga, personligen hos dem måge kunna infinna sig och deras åliggande andraga.

Första bihang eller Codecill till Gränsse Tractaten . . .

§: 30:

Ändteligen finner man nödigt at härwid förklara, det desse här ofwanföre stipulerade öfwerflyttningar med de deraf dependerrande inrättningar, ingalunda således äro att förstå, som skulle KonungaRikerne Sverige eller Norrige derigenom någon jurisdiction eller annan rättighet, af hwad namn den wara må, in öfwer gränssen i det andra Riket tillerkännas, men allenast såsom en tolerance och reciproque fogelighet, hwilken icke wäl kan umbäras, så framt annars lapparne på båda sidor skola blifwa wid magt, och in politicis hållas uti tillbörlig skick och ordning. Altså blifwer den uti den uprättade Gränsetractaten öfwerenskomne GränsseLinea, så wäl i anseende till Lapparne och deras Districter, som i öfrigit beträffande de andre Swenske och Norrske undersätare och deras Districter aldeles wid sin fulla kraft, så att hwarken tidsens ålder, wederbörande betjenters och undersätares försummelse, collusioner och ingrep eller någon häfd och bruk inöfwer samma gränts, den blifwe så gammal, samt af hwad art och beskaffenhet, den wara må, häruti någon förändring skall eller kan göra, men hwart Rike skall hädanefter på sin sida om ofwannämde gränsor allena och utan intrång wara berättigat att utöfwa och behålla alla regalia och jura Majestatis så wäl uti andelige som werldslige saker.

Detta bihang till Gränsetractaten skall uti alle sine puncter wara af samma kraft, som ofwanberörde Gränsetractat sjelf, aldeles såsom den ord ifrån ord deruti wore införd.

Till yttermera wisso äro här af twänne exemplar författade, som af Bägge Deras Kongl. Maj:ttss Kongl. Maj:ttss befullmäktigade GränseCommissarier äro undertecknade och med deras wanlige Signeten bekräftade, som skedde i Strömstad år effter Christi födelse det Ett Tusende Sjuhundra Femtionde

Första den 21 September.  
2 October.

J. Mauritz [Kline]kovström.  
(Sigill.)

J. Mangelsen.  
(Sigill.)

**Første Codicill og Tillæg til Grendse-Tractaten imellem Kongerigerne Norge og Sverrig Lapperne betreffende**

Paa det Lappernes sædvanlige Over-Flytninger, samt den derfor betalende Leye og Jurisdictionen over de fremmede Lapper under bemeldte Over-Flytnings Tid, herefter ikke skal give nogen Anledning til Trette og Misforstaaelse, og man klarlig kand vide, hvilke herefter som Norske eller Svenske Lapper blive at ansee, samt hvorledes man dennem udi alle Tilfælde reciproce skal omgaaes, ere de udi forestaaende Grendse-Tractat benevnte og her undertegnede Commis-sarier om visse hertil henhørende Puncter komne overeens, som følger:

§ 1. Den siden Aar 1742 og under denne Grendse-Commissions Tiid, de privative Svenske Lapper paa visse Stæder udi Nordlands Amt paalagde nye Norske Lappe-Skat, og de derved indførte Sommer-Lands Steds-ler, og Overdragelser til bemeldte Svenske Lapper for aarlig skat, bør, saasom stridige med endeel af de nedenstaaende betingede Articler og til nye U-rigtigheder i Lappe-Væsenet contribuerende, afskaffes og ophøre, hvor imod saadan Indretning, som her neden for paa sine Steder anføres, skal settes i Verk.

§ 2. Ingen Lap maa herefter eye Skatte-eller Bøxel-Land udi meere end Eet Rige, paa det al Anledning til Fellesskab udi Undersaatter og Land herefter kan undflyes.

§ 3. Til Underretning for nærværende Tiid betinges, at efterdi fra Børge-Field til Bonnæs-Field, der er udi Begyndelsen af Nordlands Amt, og for Helgelands Fogderie paa den Norske Side, men for Angermanlands og Uma Lap-Marker paa den Svenske Side, Field-Ryggen til Grendse er fastsat, og man saaledes paa begge Sider derved mister de gamle Skatte-Land og Undersaatter, som man hidtil ind over Field-Ryggen har haft, skal de Lapper med deres Familier, som Skatte-Land sammesteds for nu værende Tiid, paa den Svenske Side af Grendsen

have, eragtes for Svenske Undersaattere og være samme Side følgagtige, u-anseet af hvilken Side de samme Skatteland forhen have bøxlet og til hvilken side de deraf have betalt Skat; ligesom og de Lapper med deres Familier, som for nu værende Tiid have gammelt Bøxel-Land paa den Norske Side af Grendsen sammesteds, skal tilhøre Norge.

§ 4. Dersom nogen Lap, for nu værende Tiid befindes, at have et paa begge Sider af Grendsen beliggende gammelt Norsk eller Svensk Sommer-Skatte-Land, det er saadant et Land, hvoraf før 1742 til Norge eller Sverrig Skat haver været betalt, da have han Frihed at velge, hvilken Sides Undersaat han herefter vil være, alt saa fremt han intet Vinter-Skatte-Land paa nogen af Siderne haver.

Haver han Vinter-Skatte-Land paa nogen af Siderne, Norsk eller Svensk, da tilhøre han den Side, paa hvis Territorio han saadant Vinter-Skatte-Land haver.

§ 5. Dersom nogen Lap paa den Strekning imellem Bonnæs-Field og Halde, hvor Koutokeino Grendser begynder, det er paa den norske Side for hele Saltens, Senjens og endeel af Tromsens Fogderier udi Nordlands Amt; Men paa den Svenske Side, for hele Pita og Lulla, samt endeel af Torne Lapmarker, befindes at have saadant Sommer Skatte-Land paa den Norske Side af Grendsen, hvoraf før 1742 Skat til Norge har været betalt, men derimod at eye Vinter Skatte-Land paa den Svenske Side af Grendsen, da have han Frihed at vælge, enten han vil være herefter Norsk eller Svensk Undersaat, da han fremdeles bestandig beholder det Skatte-Land han haver paa samme Side af Grendsen; men mister det Skatte-Land han haver haft paa den anden Side af Grendsen.

§ 6. Paa det man kand vide, hvilke ere Norske eller Svenske Undersaatter, skal de under forestaaende 4de og 5te §§ omrørte Lappers Frie-Vall skee i de Committeredes Nærværelse ved Røsz-Setningen saa snart mueligt, uden nogen Hindring, Tilløkkelse, eller Tilskyndelse, Skienk og Gavers Givelse, ey heller ved Løfte af en taaleligere Skat,

eller paa hvad Maade det ellers være maa, og af privative Jord-Eyere eller andre paa nogen af siderne forsøges kunde; men de maa have et aldeles frit og utvunget Vall.

§ 7. De Lapper, som herefter saaledes, efter at denne Convention er sat i Verk, befindes at have baade Sommer- og Vinter-Skatte-Land, eller ikkuns et af Delene, nemlig: enten Sommer- eller Vinter-Skatte-Land paa den Svenske Side af Grendsen, skal med deres Familie, det er, Børn eller de, som ere i Børns Sted, saasom Foster-Børn og Slegtninge udi et og det samme Mad-Laug, item Tienere og Huusmænd, eragtes for Svenske Undersaatter. Det samme er og at forstaae om de Lapper med deres Familier, som have gammelt Bøxel-Land paa den Norske Side af Grendsen. Hvorved man herefter kand adskille, hvis Sides Undersaat han er, saasom ingen Lap faaer have Skatte- eller Bøxel-Land paa begge Sider, ey heller anderledes kan faae det, end som det i denne Convention findes foreskrevet.

§ 8. Dersom nogen Svensk Lap gifter sig med en Norsk Lappe-Hustru, som udi Norge har sit eget Skatte-Land eller flere Rehner, end han, have han Frihed, uden nogen Hindring eller Afgift af hans Formue, at blive en norsk Lap; Da han sig derom hos den Svenske Foged anmelder og gjør en saadan Beskaffenhed beviislig, hvorpaa Fogden skal meddele ham en skriftlig Tilladelse til Overflytning og samme i Opbørsels Bogen antegne, samt hannem fra den Svenske Skat udslette; saaledes forholdes vice versa med en Norsk Lap udi lige Tilfælde; Udi andre Omstændigheder følge Hustruen Manden.

§ 9. Dersom en Lap vil forlade sit Land og blive et andet Riges Undersaat, forholdes med hannem, som med andre Norske og Svenske Undersaatter i lige Tilfælde, nemlig at betale 6te og 10de Penge af ald sin Formue til den Side, hvorfra han vil flytte, og bringe Beviis med sig til den Side, hvorhen han flytter, at han har betalt hans Afgift og erholdt Tilladelse at flytte over.

§ 10. Saasom Lapperne behøve begge Rigers Land, skal det efter gammel Sædvane være dennem tilladt, Høst og Vaar, at flytte med deres Rehn-Hiorder over Grendsen ind i det andet Rige. Og herefter som tilforn, lige med Landets Undersaatter, undtagen paa saadanne Steder, som her neden meldes, at betiøne sig af Land og Strand til Underholdning for deres Dyr og sig selv, da de venligen skal imodtages, beskyttes og hielpes til Rette, endogsaa udi Krigs-Tider, hvilke udi Lappe-Væsenet aldeles ingen Forandring skal gjøre; Og allermindst skulde de fremmede Lapper blive exponerede for Plyndring eller

nogen Slags Tvang og Overvold, som Krigs-Tider medbringe, men altid blive som egne Undersaatter anseede og haandthævede paa hvilken Side de sig da som fremmede opholde.

§ 11. Ingen Lap, som behøver at flytte med sine Dyr over Grendsen, maa udi Krigs Tider begaae nogen fiendtlig Gierning, betreffes han dermed, forholdes ikke med ham efter Krigs Brug, men han straffes saaledes, som om hans Misgierning i fredelig Tiid var begaaet.

§ 12. Hvor Fred-Lyste Kobbveider og Fugle-Vær findes paa den Norske Side, for hvilke visse Undersaatter aarlig Skat betale, skal det under saadan Straf, som den Norske Lov for Norske Undersaatter tilholder, være de Svenske Lapper forbuden, noget Skiøtterie sammesteds at bruge eller paa anden Maade Skade at gjøre; Paa alle andre Steder bliver dennem saadant, og alt andet Skiøtterie og Fiskerie, lige med Norske Undersaatter tilladt; Likesom de Norske Lapper ogsaa have samme Frihed i Lapmarken paa den Svenske Side.

§ 13. De svenske Lapper, som vel flytte med deres Dyr over Grendsen ind paa Norsk Grund, men dog ikke komme til Havet eller Fiordene, og sammesteds noget Fiskerie eller Kobbveide-Skytterie bruge, betale udi Leye for hvert 20de Dyr, som i deres Følge er, stort og smaat af begge Kiøn, undtagen de Kalve, som udi samme Vaar ere fødte, hvilke ikke regnes; Een Skilling Danske eller en Styver Svensk, i Kobber-Mynt, mere ikke. Bruge de Fiskerie eller Kobbveide-Skytterie i Havet eller Fiordene paa den Norske Side, betale de for hvert 20de Dyr, dobbelt saa meget, som oven er meldt, det er 2 Skilling Danske, eller 2 Styver Svensk i Kobber-Mynt. Alt saaledes at samme Aars Vaar-Kalve ikke regnes; meere maa af de Svenske Lapper ikke tages, under hvad Navn eller Skin det være vil, ey heller maa de med noget personligt Arbeide eller Tieneste belegges.

§ 14. De Norske Lapper, som om Høsten flytte med deres Dyr over Grendsen ind paa den Svenske Side, betale for hvert 20de Dyr, som i deres Følge er, stort og smaat, af begge Kiøn, samme Aars Vaar-Kalve med indberregnede, Toe Skilling Danske eller Toe Styver Svensk i Kobber-Mynt, efterdi bemeldte Lapper sammesteds den længste Tid af Aaret forblive, og Vaar-Kalvene paa den Tiid, samme Underholdning, som de øvrige Dyr behøve; Ville de tillige bruge Fiskerie og Skytterie i Lapmarken, betale de dobbelt saa meget, det er 4 Skilling Danske eller 4 Styver i Kobber-Mynt; Mere maa af de Norske Lapper ikke tages, under hvad Navn eller Skin det

kaldes kand, ey heller maa de med nogen personlig Tieneste eller Arbeyde belegges.

§ 15. Udi ethvert District, hvor overflyttende Lapper ere, skal beskikkes en Lappe-Lænsmand og 2 Laug Rettes Mænd, som for deres Overflytninger intet skal betale.

§ 16. Lappe-Lehnsmandene og Laug-Rettes Mændene skulle reciproc besørge, at de overflyttende Lapper for deres Dyr nyde tilrekkelig Underholdning, dog saaledes, at Lappen selv, som for Landet skatter, ikke af de fremmede Lapper fortrænges og lider Mangel, til saadan Ende skulle Lappe-Lænsmandene og Laug Rettes Mændene vel kiende Beskaffenheden af Skatte-Landene paa deres Side, saa og vide de Dyrs Antal, som Lappen eyer, der for Landet skatter, paa det de fremmede Lapper, om fornødiges og forlanges, paa bekvemme Steder kunde anvises. Og skulle paa begge Sider de fremmede Lapper nøye tage sig i agt, at de ikke ved deres Flytnings Færd gjøre Landets egne Indbyggere nogen Skade, enten Vinter eller Sommer, paa Skoug, Ager eller Eng, Multebær eller Hiort Ron-Myrer eller noget andet, under Straf efter Loven; og bør Skaden strax erstattes efter uvillige Mænds Kiendelse.

§ 17. Førend nogen Lap, Norsk eller Svensk, med sine Dyr flytter over Grendsen, skal han for sin egen Lappe-Lænsmand og Laug-Rettes Mænd angive Tallet paa de Dyr, som i hans Følge ere, det er saavel paa hans egne som paa hans Børns, Tieneres og Huusmænds, og Leyen til bemeldte Lænsmand levere imod Beviis, saavel for Angivelsen som for Leyen; Iligemaade skal han da ogsaa angive, om han vil bruge Fiskerie og Skiotterie, hvorefter Leyen bliver proportioneret og betalt, samt paa Angivelsen og Beviset antegnet. Med dette ovenmeldte Beviis passerer han siden uden Hindring og videre Tiltale frem og tilbage.

§ 18. Førend Lappe-Læns-Mændene med deres Lapper flytter over Grendsen, skal de tilstille den anden Sides Lappe-Lænsmand en af dem og Laug-Rettes Mændene underskreven specificeret Fortegnelse paa de Skatte-Lapper og Dyr af deres District, som samme Aar vil flytte over Grendsen, da de tillige Leyen til bemeldte fremmede Lappe-Lænsmand levere, imod Beviis for berørte Fortegnelse og Betaling. I mangel af Lappe-Lænsmand, som berørte Fortegnelse og Betaling af den fremmede Side kan imodtage, beskikker den eller de, som Leyen tilkommer, en Fuldmægtig, som paa saa bekvemt et Sted, som mueligt er, skal opholde sig, nemlig udi nærmeste indtil Grendsen beliggende Lappe-Sogn, paa den Svenske Side, og paa

den Norske Side, udi en af de nærmeste Indfiorder og paa det faste Land.

§ 19. Lapperne skal, om det forlanges, hvert Aar engang for alle, og ikke oftere, paa den sides Territorio, som Leyen tilhører, for bemelte Sides Lappe-Lænsmand, eller hvem Eyeren af Leyen dertil skriftlig committerer, være forpligtede, at forevise alle de Dyr, som udi deres Følge ere, og samme at lade optelle til Beviis paa Rigtigheden af deres Angivelse; Negte de saadant, eller bemelte Personer med Ord eller Gierning ilde behandle, da bøde en Svensk Lap allene for sin Opsetsighed, første Gang 12 Daler Silvermynt, og en norsk Lap 4 Rigsdaler Dansk, halve Delen til bemeldte forurettede Personer, og den anden halve Deel til Kongen. For hver Gang saadan Forseelse skeer, fordobles Straffen; forgriber Lappen sig paa bemelte Personer videre, end det til simpel Opsetsighed kand regnes, Straffes han desuden derfor efter Loven.

§ 20. Dersom nogen Lap, Norsk eller Svensk, befindes falskeligen at have angivet Tallet paa sine Dyr, saaledes, at han haver 20 Dyr flere og derover, end anmeldt er, betale han for hvert 20de Dyr udi den hele Flok 2 gange saa meget, som oven er meldt, betreffes han anden Gang med saadan U-rigtighed, betale han dobbelt saa meget, som første Gang, og saaledes fremdeles, saa at Straffen hver Gang fordobles, altsammen udi lige Deele til Angiveren og den, som Leyen tilhører. I Mangel af anden Angiver beholder Eyeren af Leyen alt.

§ 21. Dersom Lappe-Lænsmandene eller Laugs Rettes Mændene befindes at have coluderet med Lapperne udi deres urigtige Angivelser, eller deres egen Fortegnelse at have forfalsket, og noget at have indeholdt af den Leye, som de have indcasseret; betale de første Gang 3 gange saa meget, som Vedkommende derved ere eller kunde have blevet besvagne, halvedeelen til Angiveren og den anden halve Deel til den eller de, som Leyen tilhører. Anden Gang settes de fra deres Embede og straffes som Tyve.

§ 22. Naar nogen Trette indfalder imellem Lapper fra en og den samme Side, angaaende enten deres Overflytninger og Stedet, hvor de under deres Overflytnings Tiid prætenderer at opholde sig, eller og om bortkomne Rehner, Slagsmaal, smaa Giolds Sager, som ikke stige over 12 Daler Silvermynt eller 4 Rigsdaler Danske, alle Skifter efter de Afdøde eller andre smaa Sager, Lappe-Væsenet in specie og Lappernes Sædvaner betræffende, kan saadanne Sager, naar de ikke kand foreliges, af samme Sides Lappe-Lænsmand og hans 2de Laug-Rettes Mænd, strax afgjøres; Og, saafremt Vedkommende til Bøj-

de-Retten ikke vil appellere, sammesteds exeqveres, u-anseet, paa hvad Territorio Factum er skeet eller Sagen paatales. Men ere saadanne Sager imellem Parter af adskilte Nationer eller en Norsk og en Svensk Lap, da tilkommer, uden Hensigt paa Jus Territorii, Klagerens Lænsmand og Laug-Rettes Mænd strax deri at dømme, og Dommen, naar ikke appelleres, at exeqvere dog saaledes, at Retten tillige besettes med 2de Laug-Rettes Mænd fra den anklagedes Side, og at den anklagedes Lappe Lænsmand, som hans Forsvar, skal være berettiget, derved at være tilstæde, om forlanges, altsammen uden Betaling for bemelte Betiendte udi begge Tilfælde. Naar en af Partene med denne Lappe Rets Forretning er misnøyet, og med Sagen vil gaee videre, skal Appellationen skee til den Bøjde- eller Herreds-Ret, paa hvis Territorio Factum er begaaet, eller, om det er Arve-Skifter betreffende, da hvor den Af-døde i sin Leve-Tiid har henhørt.

§ 23. Alle andre Sager imellem Lapper, enten af en og den samme Nation eller af adskildte Nationer, henhøre til de sædvanlige Bøjde og Herreds Retter, samt paatales, dømmes, og dersom de ikke til høyere Ret indstevnes, sammesteds exeqveres, alt paa det Territorio hvor Gierningen er skeet, allene med den Forskiel, som i næstforegaaende § er anført, nemlig, at naar en af Parterne er en fremmed Undersaat, eller Factum paa fremmed Undersaat eller Gods er begaaet, skal udi Laug Retten tiltages 2 Laug-Rettes Mænd fra den fremmede Side, hvilke udi alle Maade skal have samme Anseelse, Ret og Myndighed, som de andre Laug-Rettes Mænd; Og skal den fremmede Lappe Lænsmand være berettiget, derved at være tilstæde, som Forsvar og Fuldmægtig for Vedkommende fra samme Side; naar beviisligt er, at berørte 2de fremmede Laug-Rettes Mænd til saadan Ret at besidde lovligen ere varslede, og dog ikke indfinde sig, kand i deres Sted 2 andre fornuftige og ærlige Lapper fra samme Side antages; kand saadanne ikke erholdes, forbliver det ved den sædvanlige Laug-Ret; Og skal da Dommen paa Stedet forkyndes, og Acten gives Vedkommende tilstædeværende fra den fremmede Side, enten Lappe-Lænsmanden eller Laug-Rettes Mændene udi Vidners Paasyn, eller imod deres Beviis, uden Betaling beskreven; Paa det man paa samme Side kand vide, hvorledes Justicen behandles. Forseer sig nogen Dommer imod nogen af de i denne Convention foreskrevne Omstændigheder; have han forbrudt sit Embede.

§ 24. Vedkommende fra den fremmede Side, saavel Parter som Vidner, skulle, naar

de lovligen ere stevnte, være forpligtede, for denne combinerte Ret at møde, og til Sagen at svare, eller deres Vidnesbyrd at aflegge. Møder den svarende ikke, eller hans u-omgiængelige Forfald og Hindring til samme Tiid, som han er indstevnt, for Retten lader anmelde og bevise; Og det dog beviislig findes, at han lovligen er stevnt, fortfares ligefuldt med Sagen, som om han virkelig var tilstæde; Da efter Klagemaalet eller Stevningen og de tilstædeværende Beviser dømmes og exeqveres. Kand den svarende ved neste Ting gjøre sit Forfald beviisligt, baade at han selv ikke har kundet komme, ey heller kundet lade samme for Retten bekiendtgjøre paa den Dag, han burde for Retten have compareret, saa maa Sagen igjen optages og afdømmes. Men, udblive Vidnerne fra det første Ting, da skal den opsettes til næste Ting, om Sagen uden dennem ey kand oplyses, og bøde Vidnet en Rigsdaler Danske eller 3 Daler Silvermynt for Udeblivelsen til den Crone, hvis Undersaat det er.

§ 25. Ingen Execution eller Udpantning, undtagen efter den udi den 22 § omrørte Lappe-Rets Kiendelse, maa udi nogen fremmed Lappes Boe foretages, uden efter skriftlig Dom, og imod Beviis for Betalingen, som til Lappen, udi hvis Boe Executionen eller Udpantningen foretages, strax paa Stedet leveres, forseer sig nogen herimod, straffes som for Volds Verk.

§ 26. Rømmer nogen Lap for Halsløs Gierning over det Riges Grendse, hvor Gierningen er begaaet, forholdes med hannem, som med andre Norske eller Svenske Undersaatere i lige Tilfælde.

§ 27. Alle Lappe-Sager skulle paa slet og ustemplet Papiir afhandles og beskrives, naar en fremmed Lap udi Sagen er interesseret.

§ 28. Indbyggerne udi Utziocki, som nu ved Grendsens Forening ere blevne privative Svenske Undersaatere, skulle i alle Maader, Handelen betreffende, saavel med Landets Producter, som med de Vahre, der bringes til Landet, blive behandlede lige med de Kongelige Norske Undersaatere der i Landet; og lige med dem nyde, saavel den nærværende, som den herefter udgivende Octroy og anden Handelens Indretning got ad; saa at, hvad de til de Norske Kiøbmænd overbringe, skal dennem efter Octroyen blive betalt, og i ligemaade skal dennem efter Octroyens Priis overlades, hvad de sig ville tilhandle, dog skal Compagniet ey være forbunden til, at give disse Svenske Undersaatere den Credit, som det i visse Tilfælde, i følge Octroyen, maa give de Norske.

§ 29. Alle vedkommende Kongelige Betien-

tere paa begge Sider, i Særdeleshed Lands-Høfdingerne og Amtmændene, skulle flittelig efterforske, hvorledes de fremmede Lapper blive behandlede, og troligen besørge, at dennem vederfares hvad Ret er, og de efter denne Convention bør nyde; Iligemaade skulle de, naar de Landet igjennem reyse og paa Embedets Vegne besøge, betimelig lade samme fremmede Lapper advare, paa hvilken Tiid og Sted, de udi Nærheden ere at finde, paa det Lapperne, i Fald de have noget at klage, kunde personlig sig hos dennem indfinde og deres Tarv andrage.

§ 30. Endelig finder man fornøden herved at declarere, at disse forhen stipulerede Over-Flytninger, med videre deraf dependerende Indretninger ingenlunde saaledes ere at forstaae, som: at Konge-Rigerne, Norge eller Sverrig, derved nogen Jurisdiction eller anden Rettighed, af hvad Navn det være kand, ind over Grendsen i det andet Rige tilstaaes, men alleneste, saasom en Tolerantz og reciproqve Føyelighed, der ikke vel kand undgaaes, saafremt ellers Lapperne paa begge Sider skal staa ved Magt og in Politicis holdes i tilbørlig Skik og Orden. Altsaa bliver den udi Grendse-Tractaten udnevnte og fastsatte Grendse Linie, saavel i Henseende til Lapperne og deres Districter, som ellers betreffende de øvrige Norske og Svenske Undersaatter og deres Districter, aldeles ved sin fulde Kraft, saa at hverken Tidens Ælde, vedkommende Betienteres og Undersaatters Forsømmelser, Collusioner og Indgreb, eller nogen Hævd og Brug ind over samme Grendse (blive den saa gammel samt af hvad Art og Beskaffenhed den vil) herudi nogen Forandring kand eller skal gjøre; Men hvert Rige skal herefter paa sin Side af benevnte Grendse alleene og ubeskaaret være berettiget, alle Regalia og Jura Majestatis. saavel i Geistlige som Verdslige Sager, at øve og bruge.

Dette Codicill eller Tilleg til Grendse-Tractaten skal udi alle sine Puncter være af samme Kraft, som ovenberørte Grendse-Tractat i sig selv, aldeles saaledes, som det Ord for Ord derudi var indført. Til ydermere Vished ere heraf 2de Exemplaria forfattede, som af Deres Kongelige Majestets, Kongelige Majestets befuldmægtigede Commissarier ere underskrevne og med deres sædvanlige Signeter bekræftede; som skeede i Strømstad Aar efter Christi Fødsel, Et Tusinde, Syv Hundrede, Halvtredsindstyve og Et, den 21 September/2 October.